

IVNNAEI

DE SACRAMENTIS
ECCLESIE CHRISTI

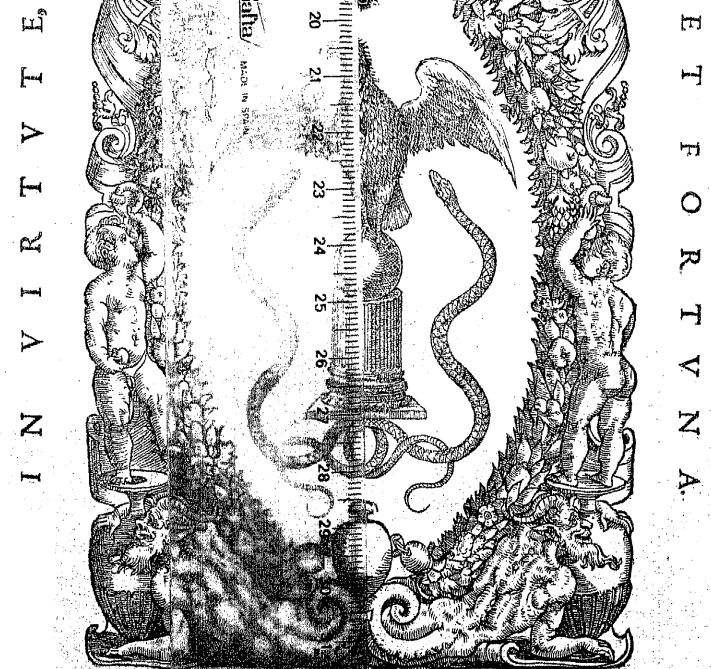
M A T A.

QVIBVS BREV MÆ A QVINATIS
doctrina de sacramentis in tertia Summæ
Theologicæ parte,

EIVS QUVAE SACR EMENTO TRADITA,
à disputationum prolixitate & reuolutate memoria gratissimam renocatur.

ADIVNCTIS SCHEM BREV, QVÆ METHODVM,
quam B. Thomas de Aquino in sacramentorum materia explicanda sequitur,
regimur. Et ob oculos ponunt.

O P V S P O S T D I L CIT M R E C O G N I T I O N E M A T Q V E
castigationem, & omnibus tam Gatechismi, quam
studiosis utilissimum.

LAT VNC I.
APVD GUILIELMVM ROVILLIVM.
MDLXXXVIII.

AVG. HVNNAEI

DE SACRAMENTIS ECCLESIAE CHRISTI

A X I O M A T A.

QVIBVS B. THOMÆ AQVINATIS
doctrina de iisdem Sacramentis in tertia Summæ
Theologicæ parte,

EIVS QVAE SVPPLEMENTO TRADITA,
à disputationum prolixitate ad summam breuitatem memoria gratissimam renocatur.

ADIVNCTIS SCHEMATIBVS, QVÆ METHODVM,
quam B. Thomas ibidem in Sacmentorum materia explicanda sequitur,
breuiter ac dilucide ob oculos ponunt.

OPVS POST DILIGENTEM RECOGNITIONEM ATQVE
castigationem, in lucem prodicens, & omnibus tam Catechismi, quam
sacrae Theologiae studiosis utilissimum,

I N V I R T V T E.

E T F O R T V N A.

L V G D V N C I.
APVD GVLIELMVM ROVILLIVM.
M. D. LXXXVIII

REVERENDO IN CHRISTO PATRI D. IOANNI
Lindano Gertrudani Cenobij apud Louanienses Abbatipræstantissimo,
& viro, cum generis nobilitate, tum virtutis & eruditioris laude
clarissimo, Augustinus Hunnauus S. P. D.

V M ante annos decem in vestro Gertrudano cœnobio, amplissime Præful, quartum Sententiarum librū, in quo de Sacramentis agitur, prælegerem, idēque argumentum ex Summa B. Thomae Aquinatis tertia parte disputarē, inter alias commonitiones, frequenter meos discipulos ad locos communes Theologicos sibi comparandos (in quibus tanquam in commodis quibusdam & bene digestis scriniolis, quicquid apud vnum scriptorem memorabile & scitu dignum reperirent, ita disponere atque reponere possent, vt quocunque in posterum tempore eius vrendi se ferre occasio, paratum haberent) cohortari solem: Illud adiiciens, si vniuersam Summam Theologicam B. Thomae Aquinatis doctrinam (qua ipsa tota per locos communes, est digesta) summatim & quam paucissimis fieri posset axiomatibus (omnibus ex utraque disputationis parte argumentis subtractis) comprehendenderent, ita que comprehensionem omni curia atque diligentia memorie mandare niterentur, utilissimam eos nauatueros operam, vberimūque sui laboris inde fructum percepturos esse.

Ipse quoque, vt non modū verbis, sed etiam opere & exemplo, istius generis studij Theologici vtilitatem illis commendarem, cœpi ea, quæ B. Thomas in sua Summa de sacramentis, doctissimè quidem, sed admodum prolixè, disputat ad eum, quem iam dixi modum, contrahere: quem quidē conatam, licet frequenter grauiſsimis nucē professionis Theologicae occupationib⁹ interruptum & intermisum, Deo tamen vires suppeditātē, tandem ad optatum perduxi finē: & ita perduxi, vt plerique amici nostri, idēque viri doctissimi, quod præfiterā sibi magno opere placere, & si in luce ederetur, fore vi hoc adminiculō, Theologiae studiosis adolescentibus, & laboris plurimum leuaretur, & vtilitas non parum, tum propter rei commoditatem, tum etiam propter industriae imitationem compararetur, allicerent.

Quorum iudicium, tum quod per se maximū apud me esset momenti, tum etiam quod idem ipsa experientia antea compertum haberem, non potui non probare atque sequi. Vehementer enim animum meum commouebat, quod plerosque ex meis discipulis magnos brevi tempore in studio Theologico, hac, vt mihi persuadēbam, studendi ratione progressus fecisse animaduerterem, qui postea ad Baccalaureatus gradum concidentes, luculentum sua eruditio[n]is documentū publicè dederunt: inter quos non postremus erat dominus Adrianus Beaufortius tunc adolescentissimus, nunc autem vir pietate singulari & discipline monastica, tum in sua vita instituenda cultor diligentissimus, tum in aliorum formandis moribus granissimus (vt ex laudabili eius Prioratu, quo septimum iam fungitur annum, omnibus est notum) atque optimus præceptor.

Itaque maiorem publicæ vtilitatis, quā nostrī nominis, rationē habendā esse existimantes, pali sumus hanc, licet rūdem adhuc, & parū pro argumenti dignitate, & nostrī feculi excellenti eruditione, expolitā (neque enim nobis per cōtinuas & grauiſsimas quotidiane professionis Theologicę occupations necessariū ad cā expoliendā tempus adhibere vacuit) lucubratiunculā in lucem ad communem Studij Theologici vtilitatem ac facilitatem promouendā, exire.

Cum autem longo iam vñu, plurimūque doctorum hominū exemplis receptū videremus, vt eiusmodi teneri adhuc literati fœtus, que publica lucis radios facilius ferre & aduersus obrectatorū iniurias tutiores esse posint, eximij aliqui, & auctoritatē dignitatisque spectatę viri patrocinio atque tutelę cōmendantur, cīque dedicentur, tā vſitatum, & tanto doctissimorum hominū vñu receperam celebratāmque consuetudinem, ne quaquā negligendam duximus.

Itaque cū multum diūque apud nos cogitantes, istorū tertia partis Summa B. Thomae axiomaticū nunc primum prodecuntum in lucē patronū atque protec[t]orē, cui & grata es[se], & cuius auctoritate, nominisq[ue] splendore can-didis lectoribus cōmendatoria, & ab inuidorū male dicorūmq[ue] obrectationib⁹ turiora redderētur querērem⁹, tamē si nō pauci tales nobis occurserent, qui tibi tñ, reuerende Præful, hac in parte præferēdus videret, occurrebat nemo.

Monebat enim me non parum, quod ex vniuerso Gertrudanorum conuentu, in quo complures pietate, doctrina & gubernandi dexteritate præstantes viros esse omnibus palam est, te propter summam tua in Gertrudanī cœnobium meritam, maximāque tui Prioratus, quo idem cœnobium per decē totos annos recēdē sapienterque administrasti, laudem, ceteris postpositis, Abbatē eleētū & confirmatū, Regia Maiestate electionem comprobante viderem.

Quocirca & mecum & bonorum omnium commune gaudium (quod licet multi apud vos eodē honore digni fuerint, tibi tamen vt dignissimo & maximē omnium idoneo hic honor sit delatus) mea voce testandum, omnibusque, quibus hunc honorem & gratum & felicem accidisse arbitrabar, arrepta istius libelli sub tuo nomine diuulgandi occasione, gratulandum putavi.

Vestro igitur in primis Gertrudano cœnobio gratulor, quod D. Philippo Hosdenio p[ro]i[ec]ta memoria Abbatē laudatissimo (cuius laudes ab omnibus omnium ordinum hominibus certatim celebrantur, & celebratū dignissima sunt) orbatum, nunc ad suum dolorem leniendum, talem Abbatem, qui D. Philippi Hosdenij virtutem atque laudem vel superaturus, vel certè aquaturus spereretur, sit nactum.

Toti quoque nostræ Gertrudanae parœciae gratulor, quod eum nacha sit superiorē pastorem, qui Huluordensem pastoratu per sex annos recētē laudabiliterque administrando, maxima dedit sūx in parœcia gubernanda dexteritas, atque prudentia documenta.

Pauperibus quoque & calamitosis omnibus est cur gratulagi debem: horum enim te benignum parentem atque patronum fore, in eorūque arumnis & calamitalibus consolantis atque subleuandis domini Philippi Hosdenij antecessoris tui (qui hac ex re & apud Deum & apud homines summam consecutus est laudem) vestigia secuturum esse, me alifisque parœciae optimatibus quum tibi hunc gratularem honorem, & vt felix faustusque parœcia, toti-que Christiana reipublica effet precaremur, praesentibus & audiētibus, sponpondisti.

Huc accedebat, quod hoc opusculum in vestro cœnobio primum, dum idem argumentum apud vos disputarem, es-ſet meditatum, & quod vestri cœnobij religiosis adolescentibus, pastoratu aliquādo functuris, utilissimū fore videretur.

Cupiebam denique nostræ amicitiæ iam inde à tue pueritia, dum ante annos triginta prima Grammatices rudimen-ta in florentissimo apud Louanienses Castrensi gymnasio me præceptore vnā cum domino Catolo fratre tuo, nunc Parcensi Abbatē præstantissimo disceres, inchoatæ, & ab eo tempore semper continuatæ, manifestum sempiter-nūque extare monumentum.

Has ergo aliaſque ob causas plurimas, quas studio breuitatis prætereo, istam tibi dicatam, ornatisime Præful, lucu-bratiunculam, (perexiā quidem, si in ea quod nostrum est, tantummodo specteret: amplissimam verò & longè maximam, si doctrinæ in ea inclusæ, quam à B. Thoma sumus mutuati, pretiosissimus incomparabilisque thesaurus considereret) & certè ab animo, tum vestræ, tum vniuersi vestri cœnobij dignitatis, laudis atque vtilitatis studiosis-

Epistola dedicat.

simo profectam, pro cuius pectoris mihi à tot annis probè perspecti candore, ac confusa & ab omnibus prædicata humanitate, æqui bonique consulere, mèque inter sincerissimos eius honoris, qui tibi paucis ab hinc diebus, diuina prouidentia ita disponente, tuisque meritis suffragantibus obtigit, fautores habere digneris.

Deus Opt. Max. sua gratia in te largiter effundenda faxis, vt maxima præclarissima que omnium bonorum de te expectationi, tum sapiente Gertrudani cœnobij moderatione, tum religiosa & sancta institutione vita, vniuersi que rui munera laudabili functione cumulate satisfacias. Vale Dat. Louanij Anno Domini M. D. L X I X. Kalandis Octobribus.

TYPOGRAPHVS CANDIDO LECTORI S. D.

VANDOVIDE M ita natura comparatum est humanū ingenium, benevolē lector, vt de rebus nouis & superficie tenus ac nomine tantum sibi cognitis, neque æquam exultationem, & qualē eijsmodi res merentur, concipere, neque veram & cordato viro dignam de iis sententiam ferre queat: non inutile, neque ingratum tibi fore sum arbitratus, si istius libelli ex nostra officina, doctissimo Theologo, & ordinario atque Regio sententiārum Theologicarum apud Louaniensēs professore D. Augustino Hunnao auctore, nunc primum in lucenī prodeuntis, commoda aliquot, ex multis, prolixitatis viciā causa omisīs, breuiter hic commemorare, ad qua respiciens, & prudentius cuum de ipso libello iudicium moderari, & eius vnu starim ab initio conspecto, quam utilitatem omnibus pietatis studiosis sit allaturus, facilius statuere posse.

Utriguit ad rem veniam, Theologicae disciplinæ partem vnam, cāmque vel præcipuum, & Sacerdotibus, omnib[us]que pietatis Christianæ studiosis, cognitu maximè necessariaim, in doctrina ad Sacramenta pertinente positam esse, nemo est, (vt mea quidem fert opinio) qui non fateatur.

Hanc partem ita breuiter atque dilucidè, & (si nudam tantum veritatis cognitionem requiras) ita plenè atque perfectè, talique ordine, hic libellus complectitur, vt nullum neque compendium, neque aliud quodquam scripti genus, vnde istius Theologiae partis notitiam facilis & vberius, cum pari breuitate, Christiana pietatis studiosus discere posset, extare putem.

Itaque ut claritatis, doctrinae utilitatis, concinnā que dispositionis nomine omnibus Theologis studiosis est utilifimus: ita & breuitatis causa (quippe in quo omni probationum, obiectionum, dissolutionum, & aliorum cuiuslibet generis non necessariorū verborum prolixitate amputata, pura & nuda B. Thomae de Sacramentis sententia atque doctrina fideliter exponitur) illorum vñibus, qui variis distenti negotiis, exigua temporis portionem, huic studio impertiri poslunt, eum longè accommodatisim est, vel me tacentē res ipsa loquitur.

2 Deinde quod parui faciendum non est, locos communes de Sacramentis ordine convenientissimo digestos, ad quos quicquid apud alios Ecclesiasticos scriprores de hac eadem materia scitu dignum, & memorabile notaueris, facillimè, & cum maxima tuorum studiorum utilitate atque promotione referre quas, hic libellus subministrat.

3 Ista quoque huius libelli neque parua, neque contemnenda commoditas nobis videtur, quod quæ vel apud B. Thomam, vel apud quemvis alium orthodoxum scriptorem, fusè de Sacramentis differentem, Christiana pietatis studiosus legerit, ea hic breuiter & summatim repeteret, illorumque memoriam renouare, atque confirmare posset.

4 Neque ad discentium tantummodo, verū etiam ad docentium atque disputantium utilitatem accommodatus est hic libellus.

Quoniam enim & à docentibus in auctore quem prælegendum sumunt & disputantibus in thesibus, quas defendent, das suscipiunt, non verborum prolixitas, sed rerum sententiārumque vberitas, non rationum moles & argumentationum ambages, sed distinctæ, clarae atque certæ de rebus singulis assertiones querantur, non potest (mea quidem sententia) non utilissimum ipsiis esse liber, in quo de omnibus difficultaribus, in Sacramentorum doctrinam incidentibus quid B. Thomas, summa in Ecclesia catholica auctoritatibus docto, senserit, memoriae que prodiderit, paucissimis atque breuisimis Axiomatibus, & verbis clarissimis, appositissimis, minimèque barbaris, fideliter est comprehendit.

Catera huius libelli commoda, licet neque pauca, neque parua sint, prætermittenda tamen duxi, tum quod te, ipso libello legendō corum fructum decerpere potius quam meis verbis fidem adhibendo, magnificam de ipso libello opinionem concipere vellem, tum etiamne diffusè & accurate, ea quæ minimo negotio cognosci possunt persequendo, vel tua diligentia vel iudicio tuo diffidere videar.

Vale, & nos tristis in iuuanda re literaria, catholica que Religionis doctrina pro nostra virili portione propaganda gnos conatus, ac maximos incredibilésque labores & sumptus, tuo saltem favore atque benevolentia profere.

AVGVSTINUS

AVGVSTINI HVNNAEI DE SACRAMENTIS AXIOMATA.

Vniuersam B. Thomæ Aquinatis in tertia suæ Summæ parte, de septem Ecclesiæ Sacramentis doctrinam, in nonaginta nouem locos communes distributam, breuiter & dilucidè complectentia.

A D I E C T I S

In versiculorum internallis, & ad marginem numeris fibi mutuo respondentibus,
qui quoque cuiusque questionis articulo idem apud Thomam dicatur, ostendunt.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

De Sacramentis in genere hæc apud Thomam, & in sequentib[us] axiomatib[us] explicantur.	Sacramētū in genere natura & propria ratio.	Quæstionē 60.
	Necessitas.	61.
	Effectus.	Primarius, qui est gratia in oībus Sacramentis.
	Sacramētorū.	Secundarius, minister.
	Causa, seu auctor &	Numerus.
		62.
		63.

AXIOMA V.

2. Quemadmodum Sacramētorum auctor & insti-
sumaq.
1 tutor est solus Deus, 1. ita quoq[ue] interni eorū effectus 64. que-
& in sequentib[us] primaria & principalis est causa, homo verò tantummo
do minister 3. Itaque Christus vt De quidē sua aucto-
ritate internum Sacramētū effectū, vt homo autem ma distri-
meritis operatur, ministerique (principalis tamen & b[ea]tae q[ui]s).
4 longè excellentissimi) potestatē habet 4. Hinc ta-
meti Christus potestatē, quam in Sacramētis, vt sacra-
men-
to homo obtainebat, cum alio homine communicare po-
torū cau-
tuerit: auctoratē tamen quam in iisdem, vt Deus la[bi]a au-
habebat, nemini mortalium non magis quām suam ip-
sum diuinatē impetrari potuit. De Sacramētorum
autem ministris ita sentit atque docet Catholica Chri-
sti Ecclesia, 6. improbos peccare quidem ministrando
Sacramēta, ipsa verò Sacramēta ministrorum per-
uerstare, neque pollui, neque impediti: 7. licet an-
geli à Deo concedi potuerit, non tamen concessam
esse, sed hominibus duntaxat Sacramētorum dispen-
sationem: in Sacramētorum ministris 9. non fidem,
8. sed 8. rectam intentionem esse necessariam, 10. non ta-
men quamlibet, sed eam duntaxat quæ direcē respic-
cit ipsum Sacramētum.

AXIOMA VI.

1. Septem sunt Ecclesia Sacramēta, 2. hunc inter se summa q[ui]a
ordinem habentia, vt Baptismū primū locum tenentē 65. qua-
cōfirmatio, Confirmationē Eucharistia, Eucharistiam dñe
Pœnitentia, Pœnitentiam Extrema vnctio, Extremam dñe
vnctiōnem Ordo, Ordinem verò matrimonii fe-
quatur. 4. Quæ quidem Sacramēta licet ad hominis sacra-
salutem promouendam, omnia plurimū habeant mo-
menta, tria tamen duntaxat ad eam sunt necessaria, ni-
mirum Baptismus omnibus, Ordo Ecclesie, & pœnit-
entia iis qui post baptis̄mum aliquo scelere
se se polluerunt, 3. Caterū quāquam ordinē quo-
dam naturali tertius inter Sacramēta locus Euchari-
stiae tributus sit, dignitate tamē & maiestate reliquis
omnibus longè antecellit.

DE BAPTISMO.

Ad cuius expli- cationem.	Prius de ipso	de natura & propria ratione
	Baptismo ita	quis sit idoneus Baptismi mini- strator 67.
	quatuor tra- ctantur.	de suscipientibus Baptismum 68.
		de effectu Baptismi 69.
	Deinde de iis quæ de Circuncisione preparationem ad	70.
	Baptismū continēt de catechismo & exor- dientur, videlicet	cismo 71.

AXIOMA VII.

1. Ablutio quæ fit per aquam accedentibus verbis summa q[ui]a
præscriptis, propriè est Baptismus, 9. ex eorū numero 66. ini-
2. Sacramētorum, quæ iterationem non parciuntur, 2. & de distributa
A 3. in Chri-

De Baptismo, & Confirmatione.

in Christi baptismo, quantum ad suam vim & Sacramenti nomen attinet, quantum verò pertinet ad necessarium eius usum, post Christi mortem & resurrectionem institutus. 3. Cuius materia est aqua, 4. etiam mutationem aut mixtionem pasa, modò aqua nomen & speciem retineat, s. forma verò ista: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, 6. Quapropter non esset baptismus, qui sine peculiari Dei concessu in nomine Christi conferretur. Carterū de mercione istud tenendum, quamvis 8. nec trina, nec unica mersio ad baptismum sit necessaria, imò auffisio vel aspergō quā ad baptismi veritatem sufficiat, tri-nam tamen mersionem, nisi aut scandali, aut hæreticorum moris vitādi causa, sine graui peccato omitti non posse. Est enim conueniens iste titus, 10. quemadmodum & ceteri, quibus in hoc sacramento vti consuevit Ecclesia. 11. At de tribus baptismorum generibus, que sunt aqua, sanguinis & flaminis baptismus, ita sentit Ecclesia, ut prīm effectum baptismi cum nomine sacramenti, ceteris verò duobus effectum tantummodo, 12. cūmque sanguinis baptismō excellentissimum perfectissimumque tribuat.

A XI O M A VIII.

Sūma q. 2. Tamen si proprius & ordinarius baptismi minister, non diaconus, sed sacerdos sit, in sacerdotis tamen absentia non modò diacono & clero cuius, sed etiam laico & mulieri, & quod amplius est, non 5. baptizato, necessitate virgente baptizati potest concedi, ut peccatēt nihilominus singuli istorum, si aut extra necessitatē, aut alioqui ad dignitatē sacerdotalem prōmiserit. 6. Duo quoque simul, modò vīstata in Ecclesia formā vterque seruer, vnum cūdēmque hominem baptizare possunt. Si verò suis personis formā accōmodares, pro, Ego te babtizo, dixerint: Nos te baptizamus, verisimile est vanum & iritum illorum conatum fore. De susceptoribus verò istud tenendum, 7. susceptorum aliquem velut pédagogum eius qui baptizatur abhiberi oportere, non propter Sacramēti necessitatem, sed propter salutis baptizandi curā maiorem: 8. ad munus enīa susceptoris pertinet, si baptizati parentes suo non fungantur officio, enīi vi baptizatus Catholica sanq; fide, & sanctis Christianisque morib⁹ imbūtūr.

A XI O M A IX.

Sūma q. 1. Omnibus in vniuersum baptismus, vel qui re ipsa, 2. in vel falcem qui 2. proposito suscipitur, est ad salutem ne-
dōcēm cœsarius, & in 9. parvulus nunquam, in 3. adultis verò questiones ferē semper est differendus, 5. habēque ex passione & morte Christi vim tantam ad eradicandas peccatorum qua inuenit, maculas, vt nulli baptizato satisfactionis nomine quicquam sit praescibendum. 4. Peccator es tamen quos delictorum suorum paenitent, s. nos vē-sana libido peccandi adhuc tener, s. ad hoc Sacramētū recipiendi. Licer enim hic 6. externa peccatorum confessio non requiratur, interna tamen qua Deo fit, & peruersa vita prioris abominatio ad huius Sacramētū fructum percipiendo, 7. intentio verò baptizanti accepit adultis etiam ad characterē suscipiendum est necessaria: 8. potest nihilominus sine recta fide quisquam baptismi characterem suscipere, non autem gratiam aut fructum eius percipere. Et licet sine mora parvulus (vt autem diximus) hoc Sacramētū impetrēdū sit; 10. non sunt tamen baptizandi aut Iudæorum aut aliorum infidelium liberi ratione nondum vteries parentibus inuitis, 12. neque amentes aut furiosi, nisi vel à nativitate semper eo viito laborarint, vel ante suam amentiam, baptismum desiderare significarint. 11. Eos verò qui in vtero materno adjuc inclisi tenentur, cūm abhui nequeant, clarum est nec baptizari vlo modo posse.

A XI O M A X.

Sūma q. 1. Baptismus omnium qua inuenit, peccatorum malas abluit, & 2. culpam simul cum pena tollens, 4. gratia ac virtutibus decorat, 6. non minus infantes qua dīscēntes, aditos, s. mente illustrat, Christi corpori hominem inferit, & quasi fecundum ad proferendas sanctas actiones reddit. Regni quoque cœlestis ianuam patet,

3. facit. 4. Molestias tamē, cruciatus & dolores vita praesentis ob multas causas non afferit. 8. Porro licet omnes eodem modo affecti proprium & ordinarium baptismi effectum & qualiter participant, in eo tamē quod ultra baptismi institutionem diuina bonitas elargitur, magna cū varietas, etiam si pars sint baptizatorum merita. 9. Istud quoque certum est, quemadmodum menti sinceritas & integritas ad baptismi salutares effectus percipiendos necessarie sunt, ita fictione & peruerſio colidem effectus impediri & prohiberi. 10. Nihilominus tamen his impedimentis postea subtiles baptismus antē suscepit proprios nativōsque gratiae & virtutum effectus, non secus quā si nullum fuisset impedimentum, sortitur.

A XI O M A XI.

Sūma q. 1. Figura & preparatio quādam futuri baptisimi erat Circuncisio, 2. qua quām fidei Christi confessio-
nem continebat, recte in Abrahamo, qui primus de-
Christo nascituro promissionem accepit, sūt institu-
ta, 3. adiunctis ci ritibus conuenientissimis, vt qui ab Circuncis-
illo, cuius sapientia nullus est finis, fuerint dictati at-
ficio. 4. que prescripti. 4. Peccati verò originis condonatio,
alioque gratiae que in Circuncisio Iudaicis contingere solebant, non ad Circuncisio propriam vim, sed
ad fidem de futura Christi passione atque morte re-
ferti debent.

A XI O M A XII.

Sūma q. 1. Baptismus Catechismus quo doctrina fidei tradatur, 2. Catechismus verò exorcismus, 3. quo maligni spiritus expellantur, sensuque ad salutis mysteria per cōcipienda aperiantur, antecedere debet, ac vterque tam catechismus quam exorcismus ab 4. officiū pertinet. 5. sacerdotis, qui tamē in catechismo tradēdo, lectoris, in exorcismis verò peragendis exorcista vti ministerio.

D E C O N F I R M A T I O N I S S A C R A M E N T O.

A XI O M A XIII.

Sūma q. 1. Confirmatio recte inter septem Sacramenta numeratur, quippe qua 5. characterem vt baptisimus, im-
primis, 7. & gratiam vt cetera omnia Sacra-
menta, 8. imperit: ob idque 8. nemini idoneo est neganda, 11.
neque ab alio quam ab Episcopo administranda. 2. Hu-
ius conuenientis materia est christis ab 3. Episcopo con-
secratum: forma verò ista, Configno te signo crucis, &
confirmo te christi mate salutis, in nomine Patris, & Fi-
lii, & Spiritus sancti. 9. Locus autem in quo adhiberi
debet, est frons, metus & verecundia sedes. 12. Qui
quidem ritus, & ceteri omnes qui in hoc Sacramen-
to, admodum sunt conuenientes. 6. Et licet nemo
nisi baptizatus ad confirmationem suscipiendam
sit idoneus, 10. in Confirmatione ramen vt in Baptis-
mo, adesse oportet, qui confirmatum erudiendi partes
suscipiat, non quidem primis illis Christiana fidei ru-
dimentis, sed iis artibus, quibus in Christiana & spiri-
tuali militia ad vincendum est opus.

D E E V C H A R I S T I A, I N

G E N E R E.

Sūma q. ipso Sacramento Eucharistia, quæst. 73. specie materiae 74. transubstantiatione panis & vini in corpus & sanguinem Christi 75. modo quo exiit Christus in hoc Sacramento, 76. accidentibus panis & vini, 77. forma eiusdem 78. effectibus 79. acipientibus Eucharistiā, 80. modo quo Christus vñscit Eucharistiā Sacramēto, 81. idoneo Eucharistiā ministro. 82. ritu qui debet in isto Sacramēto serua-
ri. 83.

A XI O M A XIV.

Sūma q. 4. Eucharistia tamē ob variis significationes, quas in se continent, multis nominibus recte appelleretur, 6. 9. 7. & 6. variisque figuris (inter quas præcipua fuit agni paschalis immolatio) propter multa que complectuntur, 7. fuit

De Eucharistia.

Sūma q. 1. Eucharistia fuit adumbrata, 2. vnicum tamen est 1. Sacramētum, 5. multis grauiissimisque de causis à Christo in ultima cena institutum, 3. & homini non quidem simpliciter, sed ex parte rei duntaxat ad salutem necessarium.

A XI O M A XV.

Sūma q. 1. Eucharistie Sacramēti legitima materia est panis 74. recte 3. triticus, sive 4. azymus sit, sive fermentatus, 5. & vi-
partes di- num ex vnis expreſsum, cui dum offertur, 8. pauxillum uis. 5. aqua, 7. non propter Sacramēti necessitatem, sed ad adūl-
ficiā populi fidelis cum Christo in unionem significandam, ad misericordiā debet. 2. Quorū quantitas vñ, & eorum fi-
delium qui hoc Sacramētum perceptū sunt, numeri metienda est atque definienda.

A XI O M A XVI.

Sūma q. In Eucharistie Sacramēto ita panis 1. in verum Christum, 2. in oīo sti corpus, & vīnum in verum eius sanguinem puncto partes di- 7. temporis 4. 3. conuertuntur, vt post consecrationem 4. 7. 5. solis accidentibus remanentibus, 2. 6. nihil de illorū substantia reliquatur. Vnde 8. liquet hoc pronuntia-
tum, Ex pane sit Christi corpus, etiā sermonis propriate retenta, veritatis esse consentaneum.

A XI O M A XVII.

Sūma q. In Eucharistie Sacramēto non modò sub 1. 2. vtra-
76. in oīo que specie & panis & vīni, sed 3. etiam sub vtriusque partes di- speciei qualibet parte, sive fracta, sive integrata hostia, superiori di- totus Christus cum 4. omnibus sui corporis dimensio- scilicet. Modus nūbus existit, 5. Non tamē continerit Christi corpus in quo Christi Sacramēto vt quantitas dimetens in loco, sed vt suis in substantia sub dimetiētā quātitate, 6. neque per se, sed per accidētēdūtā, ad motū hostię de loco in locū trās fertur: 7. nullo quoq; sensu corporis, imò ne imaginatio-
ne quidē, (vt est in hoc Sacramēto) sed mēte duntaxat percipi potest. 8. Quādo verò p miraculū vel caro vel puer post cōsecrationē in hoc Sacramēto cōspicitur, cū id remanētibus hostia dimensiōibus, & mūratiōnē tantū circa colorē & figurā, aut imaginatio-
ne videntis facta, contingat, credēdūt veritatem cor-
poris Christi etiā sub eiūmodi accidentibus esse.

A XI O M A XVIII.

Sūma q. In Eucharistie Sacramēto post stupendū substantiae panis & vīni in corpus Dominicū conuerſionē, per mi-
partes di- 77. in oīo hostia dimetens, in qua 2. cetera accidētia. Panis & inhārent, nō modò in columnis sine subiecto manet, sed pīus acci- etiā proprietatē & mūnus materia nanciscit. Qua-
dādūt in proper & 5. generari & 6. nutritiū liquid ex ea potest. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 590. 591. 592. 593. 594. 59

De Matrimonio.

quis fortè miratur vestrum quibus vtuntur Ecclesia ministri varietatem, is sciat nonnulla esse officia omnibus Ecclesia ministris communia, alia verò certis ordinibus peculiariter conuenientia, & ad id designandum quādām vestrum genera communiter omnibus, alia vero certis ordinibus fuisse tribuenda.

DE MATRIMONIO.

Matrimonium quatenus est naturale officium. q. 41.
Matrimonium quatenus est sacramentum. 42.

Traetatio
nis de Ma
trimonio
tria sit ca
pita, hac
videlicet,

Matrimo
nium qua
tus ab
solutè &
secundum
se consi
deratur, ad
cuius ex
pliatio
nem dif
putatur
de

Matrimo
nij impe
dimentis
vbi agi
tur de
affinitatis
cognitionis
cognitio
nitis male
ficij, furia
& amentia
impedimen
to. 58.
disparitate
cultus, que
matr
imonium
impedit. 59.
vixi inter
fectione. 60.
voti solen
nis impedi
mento. 61.
fornicatione
alterius coni
ugum. 62.

Secundis nuptiis. 53.
debiti redditione. 64.
Quibus
dam que
sunt ma
gno appellatur, per biga
monio
annexa.

A XI O M A L X X I I .

41. in 4.
partes di
que s̄tūs non modò 3. licitus, sed etiā frēquēter lauda
bitur. 4. pramīo que dignus, quādō videlicet aut de
beti reddidi, aut proliis ad Dei cultum generādā causa
naturalē suscipitur: 2. nemo tamē his tēporibus ad matrimoniu
mūm. contrahendum vilius precepti necessitate obligatur.

A XI O M A L X X I I I .

Sūma q.
42. in 4.
partes di
currunt, respectu, diuersis temporibus fuit institutu
mūm. Nam si respicias filiorum procreationem, innozentia
nīs. statu: si remedium aduersus peccati vulnus, medio in
ter Adā lapsum & Moysi legem tempore; si certarum
Matrimo
nium re
verete lege: si mysterium coniunctionis Christi cum
est Sava
mentum. inter se obsequium, in ciuili lege suam accepit originē
nem. Atqui secundum omnes istas institutiones, pri
ma & postremē exceptis, matrimonium recte. 1. Sacra
mentum vocatur. Secundum illam verò institutionē
quam Euangeliū tempore accepit, noua legis est Sacra
mentum; gratiam ad ea quā matrimonii sunt, rectius
peragenda conferēs: 4. cuius, sicut & aliorum mat
rimonij generum, secunda perfēctio quā in operatione
consistit, non autem prima quā in existendo posita est,
sexum commissione denderat.

A XI O M A L X X I V .

Sūma q.
43. in 4.
partes di
nuptiarum, ad quē 2. contrahenda idonei sunt qui sep
timum ætatis sua annum vel attigerunt, vel transie
runt. 3. Dissoluuntur autem propter varias causas: iu
spōsalia, re quidē propter duas, nimirum propter fidem ma
trimoniū in p̄sens alteri datam, & monasticī instituti
professionem: at Ecclesia iudicio propter alias pluri
mas, quas longum foret enumerare.

De Matrimonio.

A XI O M A L X X V .

3. Matrimoniu restē à Magistro definitur esse viri
mulierisque, maritalis, 1. coniunctio, inter legitimas
personas, indiuiduam vita retinens consuetudinem: 2. stritute.
congrūmque suo effectui sortitum est nomen: ob id
enim nubit fœmina, ut aliquando mater fiat. Vocatur
etiam coniugium & nuptiæ. Coniugium quidem à sua
natura: nuptiæ vero à causa efficiente.

A XI O M A L X X V I .

4. Mutuus inter virum & fœminam 4. consensus, 2.
2. verbis tempus, praefens designantibus, sive palam, sive
3. clām expressus, vera est matrimonij i. causa efficiens. Marimo
1. Hic & in sequenti Axiomate aduentendum est, Clādestina matrimon
ia, rata quidem & firma fuisse, quamdu ab Ecclesia non fuit coram vis &
efficiens sublati: post editam vero Tridentinū concilii de ipsorum ablu
tione, & enarratione, sanctorum (quam videt leet sej. 2. 4. de reformatione
matrimonij capite primo) omnem viam veri & Christiani matrimonij effi
ciendi amissi. Decretum siquidem a constitutione est, nullum matrimonium
nisi quod presente parco vel alio faceret, de ipsius parco seu ordinari
licentia, & coram duobus vel tribus testibus celebratum sit, verum & ratum
matrimonium esse habendum.

A XI O M A L X X V I I .

1. Iusfrandū consensu per verba temporis futuri
declarato accedens non efficit matrimonium: 2. at se
xuum commixtio si tales consensu subsequatur (ni
fi aperum fraudis appearat argumentum) in Ecclesia
cognitionis spiritalis im
pedimento. 55. cognitio
nitis legalis, qua per
adoptionem sit, im
pedimento. 57.
frigiditatis maleficij, furia
& amentia im
pedimento. 58.
disparitate cultus, que mat
rimonium impedit. 59.
vixi inter
fectione. 60.
voti solen
nis im
pedimento.
61.
fornicatione alterius coni
ugum. 62.

A XI O M A L X X V I I I .

1. Iusfrandū consensu per verba temporis futuri
declarato accedens non efficit matrimonium: 2. at se
xuum commixtio si tales consensu subsequatur (ni
fi aperum fraudis appearat argumentum) in Ecclesia
cognitionis spiritalis im
pedimento. 55. cognitio
nitis legalis, qua per
adoptionem sit, im
pedimento. 57.
frigiditatis maleficij, furia
& amentia im
pedimento. 58.
disparitate cultus, que mat
rimonium impedit. 59.
vixi inter
fectione. 60.
voti solen
nis im
pedimento.
61.
fornicatione alterius coni
ugum. 62.

A XI O M A L X X I X .

2. Matrimonialis consensus (1. cuius proprium &
primum obiectum est, non sexuum commixtio, sed fo
rialis coniugatio) propriè & per se spectat proli
gerationem, & fornicationis vitationem: alios autem
fines sive honestos sive turpis, quos in matrimonio
contrahendo sibi proponunt coniuges, impropriè & ielum.
fortuitō, ita ut si fines ad coniugum quidem, non au
tem ad coniugii bonitatem, aut priuitatē redundet.

A XI O M A L X X X .

Ex tribus matrimonii bonis, 2. fide videlicet, prole,
Sacramento, quibus excusat 3. matrimonium eiñque
4. actus, 3. Sacramentum primas obtinet partes. 5. Sunt
autem ista matrimonii bona, saltem proles & fides, sub
qua comprehendit debiti perfolutio, ad honestatē
actus matrimonialis adeò necessaria, ut is qui 6. rem ha
ber cum vxore solius voluntatis & libidinis explēpda
causa, semper peccet: lethaliiter quidem, si is libidinis
ardor etiam extra matrimonii terminos feratur, leui
ter vero, si intra matrimonii fines contineatur.

A XI O M A L X X X I .

Contrahendum matrimonii impedit ecclesiæ pro
hibitio, & id tēpus quod feriatu vocare solēt, cōtractū
verò dirimunt, que sequētibus versiculis cōtentur,
Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disperitas, vī, ardō, ligamen, honestas,
Si sis affinis, si forte coire negubis.

A XI O M A L X X X I I .

Tā in 2. persona, quā in ip̄s conditione cōmissus error,
1. naturaliter impedit quo min⁹ coalefacit matrimoniu
mūm. de refor
matiōne.

A XI O M A L X X X I I I .

2. Quanquam seruo ad ducentam vxorem non sit
necessarius dominī consensus, 1. ignorata tamen serui
tutis conditio, contractum extrinsecus matrimonium
nullum

De Matrimonio.

3. Matrimoniu restē à Magistro definitur esse viri
mulierisque, maritalis, 1. coniunctio, inter legitimas
personas, indiuiduam vita retinens consuetudinem: 2. stritute.
congrūmque suo effectui sortitum est nomen: ob id
enim nubit fœmina, ut aliquando mater fiat. Vocatur
etiam coniugium & nuptiæ. Coniugium quidem à sua
natura: nuptiæ vero à causa efficiente.

A XI O M A L X X X I I I .

3. nullū reddit. 3. Posset nihilominus qui liber matrimon
ium contraxiset, circa eius dissolutionē, se alteri e
pediēs er
ror. Sum
bolem ex disparis conditionis partibus natam, cui
quadrifida
les leges, quibus ecclesiastica aſentuntur, statūt in
enim nubit fœmina, ut aliquando mater fiat. Vocatur
etiam coniugium & nuptiæ. Coniugium quidem à sua
natura: nuptiæ vero à causa efficiente.

A XI O M A L X X X I I I .

Contractū iam matrimonii dirimendū vim, non qui
den 2. simplex, sed 1. solenne votum haber. 4. Et licet

Sūma q.
à matrimonio, etiam adhuc constante, ad facros or
bis quadrifida
dies aditus concedatur: retro 3. tamen à sacris ordi
nibus (propter votum continentis illis annexum) ad

matrimonium comincare nequaquam licet.

A XI O M A L X X X I V .

1. Sanguinis propinquitas, seu (ut vulgo appellatur)
confanguinitas, nihil aliud est nisi vinculum quod
dam eorum, qui ab eodem s̄p̄ite sive principio de
descendent, corporali propagatione contractum, 2. cer
tusque gradibus atque linea distinguitur, quod extrin
sece celebratum matrimonium dirimit, iure quidem
naturali inter parentem & eius prolem, veteri autem
lege inter eas personas ad quarum alteram alterius
sanguini pudicitiam custodiā pertinet: 4. & ecclesiastica cō
stitutione inter illas, inter quas est in linea transversa ci
tra quintū gradū sanguinis cōiunctio atque cōmunicio.

A XI O M A L X X X V I .

1. Tamē si fideli cum infidelis neque ratū neque le
gitimum matrimonium contrahere posset, 2. nihil
minus tamē verum est id matrimonium quod inter
se celebrant infideles. 3. Ita tamen ut si contingat alter
coniugum, altero fidem amplectē, in errore lū per
manere, 4. neque ad debitum reddendum, neque ad
cohabitationem ferendam, is qui fidem amplexus est
tenet (3. retenta interim viriisque faciendi pot
estate.) Et quod 5. ampli⁹ est, si cius qui infidelis maner
perueritas v̄que ad obstinatam creatoris contumeliam
procederet, fideli priori dissoluto, noui matrimonii
lūscipendi potestate haberet, que nec ob alia infideli
tatē, 6. nec ob aliud quodcūque scelus concederetur.

A XI O M A X C I .

1. Vxorem in adulterii actū deprehensam interficere
etīa priuata auctoritate mariti dolori ciuiles quidem
leges concedunt: at ecclesiastica in hoc facinore pu
niendo, quemadmodū in aliis, publicam auctoritatem
expectandam, & iustitia zelo, non vindicta sumenda, pedes v
tus dispa
ritas.

A XI O M A L X X X V I I .

1. Affinitas est propinquitas quoddam genus ex 1.
partes di
matrimonio, concubitu 3. illico, vel 4. sponsalibus
4. in 5. ampli⁹ est, si cius qui infidelis maner
partes di
perueritas v̄que ad obstinatam creatoris contumeliam
procederet, fideli priori dissoluto, noui matrimonii
lūscipendi potestate haberet, que nec ob alia infideli
tatē, 6. nec ob aliud quodcūque scelus concederetur.

A XI O M A X C I I .

1. Vxorem in adulterii actū deprehensam interficere
etīa priuata auctoritate mariti dolori ciuiles quidem
leges concedunt: at ecclesiastica in hoc facinore pu
niendo, quemadmodū in aliis, publicam auctoritatem
expectandam, & iustitia zelo, non vindicta sumenda, pedes v
tus dispa
ritas.

A XI O M A X C I I I .

2. Quemadmodū corporali morte dissoluitur corpo
rale matrimonii vinculū, ita solēni profissione mona
sticī instituti, que est quoddam spiritalis mortis genus,
disoluitur spiritalē matrimonii vinculū, quod est in
ter cōiuges, matrimonio nondum cōsumato. Proinde
vtrique coniugū ante corporū cōiunctiōne ad reli
gioīm vīta institūtū transfeundi, & 3. ei qui in seculo
relictus est, cui vult nubendi, libera conceditur pot
estate. 1. Matrimonio autem iam cōsumato, neutri re
ligiosum seu monasticū vita institūtū suscipere, neu
triā nouas transire nuptias, altero viuente, licet.

A XI O M A X C I I I .

1. Vxorem formicā marito, quo ad torum attinet, 3. 6. in 7.
priuata iudicio: quod ad cohabitationē verò pertinet, partes di
ecclēsiae auctoritate dimittit (paucis exceptis casib⁹) nīfīe.
Tunc si
temper conceditur, non autē 2. precipit, nisi forti v
xor obstinatē vellet in suo flagitio permanere. Eodem
iure 4. vxori quoque aduersus virū adulterū vīti licet. 5. p̄re Euā
geliū.

A XI O M A L X X X V I I I .

1. Adoptio est personæ extraneæ in filium, filiam, ne
potem aut neptē legitima cooptatio. Vnde 3. triplex
Matrimo
nium nascitur cognatio ciuilis, prima inter adoptantem &
adoptionem eiusque posteros: secunda inter adoptantū
& naturalem filium aut filiam adoptantis: tercia verò
inter vxorem adoptantis & adoptatum, vel inter vxo
rem adoptati & patrem adoptantem. E 2. quibus prima
& tercia semper, secunda verò quādū adoptatus est in
potestate illius à quo est adoptat⁹, matrimonii p̄edit.

A XI O M A L X X X I X .

1. Secūdas nuptias, iūdītē tertiās, reliquāsque dei
cōp̄tis, & licitas esse, quōd superius matrimonii vinculū
2. alterius coniugis morte sit sublatū, & 2. Sacramēti di
nuptias, secunda

A XI O M A X C I I I .

1. Secūdas nuptias, iūdītē tertiās, reliquāsque dei
cōp̄tis, & licitas esse, quōd superius matrimonii vinculū
2. alterius coniugis morte sit sublatū, & 2. Sacramēti di
nuptias, secunda

A XI O M A X C I I I .

1. Non modō aperte poscenti, 2. sed etiam aliquo
signo indicanti debet vītē que coniugum ex 3. x
partes di
quo

scribore, quo (incolumentare & honestate salua) alteri, etiam 7.
tempore facio (licet tunc petens leuiter), saltē 6. pec-
catis de-^{bet} 5. matrimoniale debitum persolueret: 4. ob idque
biti persoⁿ neuter eorum sine alterius consensu, talis continet^{ur}
voto, quo iūtus debiti persolutori impediretur, se ob-
stringere potest.

AXIOMA XCVI.

Sūma q. 1. Quanquam matrimonii secundario fini repugnet
65. in sex^{ta} vxorum multitudo, eāque ratione à naturali lēge nō
partes di-
nihil deflecat, 2. primis tamen temporibus diuina dis-
Polyma-
gna. punctione quibusdam multas ducere & simul habere
vxores fuit concessum. At 5. concubinam, cum qua nul-
lum matrimonii ius intercederet, habere, quōd id 3.
primario matrimonii fini, prolixi nimurum educationi
ob sit, legique naturali vehementer aduersetur, nullo
vnquam tempore licuit, sed hominum ita congregato-
rum societatem impiam, eorūmque 4. congressus ne-
fandos & in lethalibus peccatis numerandos, semper
iudicauit Dei ecclesia.

AXIOMA XCVII.

Sūma q. 1. Secundum matrimonium sive iuxta, sive con-
partes di-
2. leges, sive 4. ante, sive post baptismum suscep-
tristis. ptum: 3. iterum cum ea que virgo non sit con-
tractum, virum à sacrificiis clericorum ordinibus re-
gulari. pellit, seu (vt trito vñar verbo) irregularitatem af-
ficiat.

ferr, 5. quā tamen dispensatione, quōd humani sit iuri,
tempore facio (licet tunc petens leuiter), tolli potest, à summo quidem pontifice respectu
omnium, ab aliis verò episcopis respectu inferiorum
sue minorum ordinum.

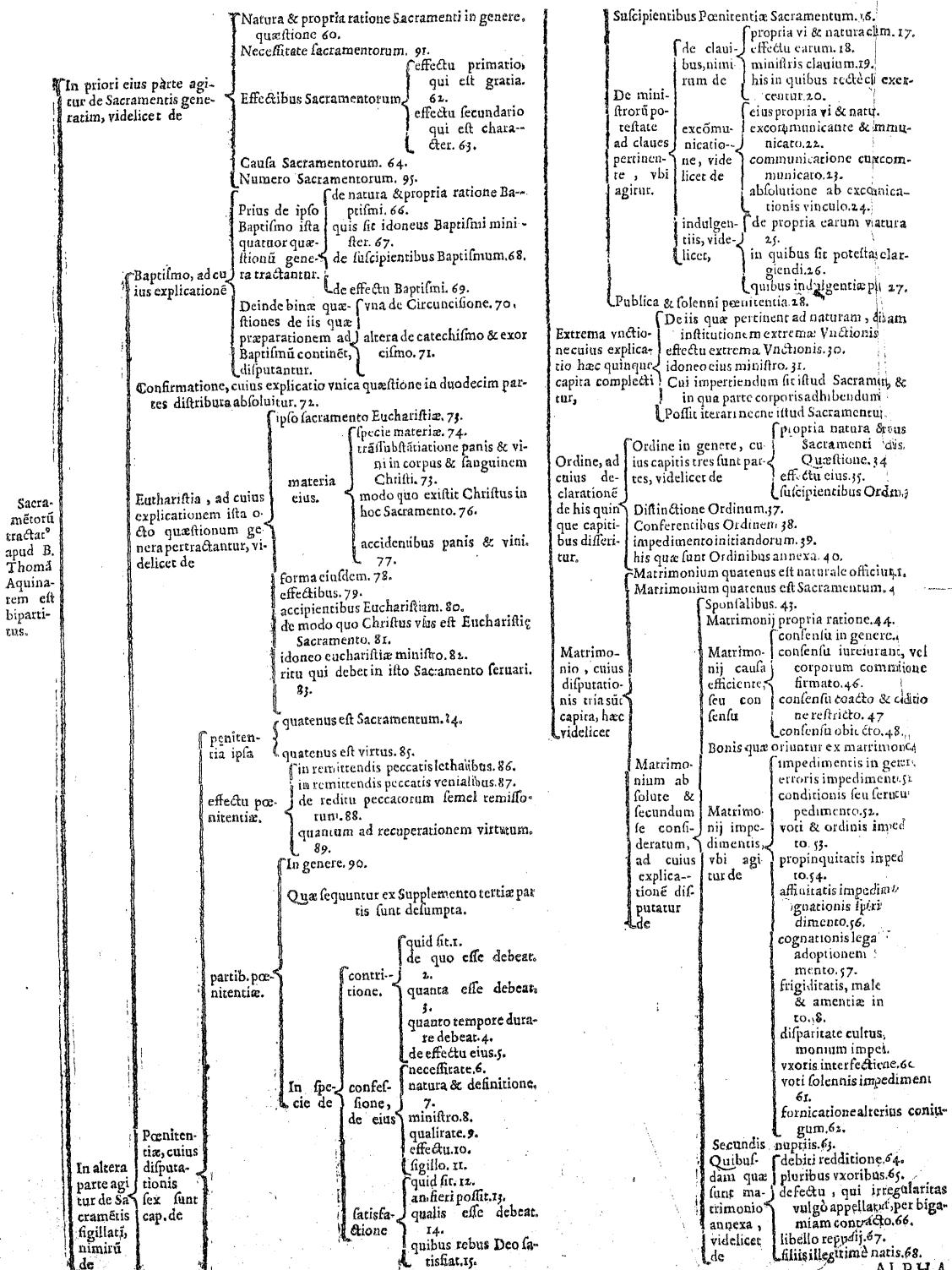
AXIOMA XCVIII.

Quamvis 1. matrimonium natura sit indissolubile, 2. 67. in 5.
cadit nihilominus sub diuinitati dispensationem eius partes di-
solutio. 3. Vnde probabilis est illorum opinio, li-
stribut. cet minus communis, qui asserunt vigente Moyse Repu-
lege, & viro vxorem repudiare, & 4. repudiata iam ^{dij libello} tempore
mulieri alteri viro nubere (5. non autem ad priorem gis.
reverti, id enim expressè lex verat) diuino conce-
su lictum fuisse. Ceterum in repudiis libello, qui v-
xori dabatur, causas (6. inter quas proxima erat vxo-
ris odium) non quidem distincte 7. & speciatim, sed
generatim duntaxat scribi oportebat.

AXIOMA XCIX.

Illos, qui ex vago & extra verum matrimonio 68. tri-
nium patrato concubitus nascuntur, illegitimos vo-
riant, & ob istam infelicem nascendi formam, ab 2. 69.
hereditario in bona paterna plenē succedēdi iure nō nullisque munib⁹ atque dignitatibus, & ciuitates, &
ecclesiastica leges repellunt: 3. ita tamen ut multipli-
ces iis ad dignitatem conditionēmque legitimorū fi-
liorū perueniendi vias demōstrent atque patefiant,

S C H E M A A V G U S T I N I H V N N A E I, IN Q^o 150
numeris, ordo & connexio earum, quibus à B. Thoma Catholica de
Sacramentis doctrina explicata est, ob oculos ponitur.

ALPHA

ALPHABETICVS LOCORVM COMMVNIVM IN HQ C LIBELLO
tractatorum Index: cuius numeri non ad paginaram, sed ad.
Axiomatum numeros referuntur.

B aptismi natura & propria ratio.	Excommunicati consortium esse fugiendum.	Matrimonium impediens cultus dis-
Baptismi minister.	Excommunicati absolutio.	paritas.
Baptismum sufficientes.	Extrema vnctionis institutio, ma-	Matrimonium impediens vxoris
Baptismi effectus.	teria, & forma.	interfectio.
C atechismus & exorcismus.	Extremae vnctionis effectus.	Matrimonium posse dissolui voto
C ircuncisio.	Extremae vnctionis minister.	solenni.
Clauium definitio, & diuisio.	Extreme vnctio quibus impertien-	Matrimonialis debiti persolutio.
Clauium effectus.	da, & in qua parte corporis ad-	Rdinis definitio & partes.
Clauium minister.	hibenda.	Ordinis effectus.
Claves in quo exercenda.	Extremae vnctionis iteratio.	Ordinem suscipientium qualitas.
Confessio, eiusque necessitas.	I lligentiarum nati.	67,
Confessionis definitio.	Indulgentiarum vis.	Ordinum distinctio.
Confessionis minister.	Indulgentiarum largitores.	Ordinem conferens.
Confessionis qualitas.	Indulgentiae quibus prosint.	Ordinis impedimentum.
Confessionis effectus.	Irregularitas.	Ordinibus annexa.
Confessionis sigillum.	M atrimonium vt est naturale	Pecatorum semel remissorum
Confirmatio Sacramentum.	officium.	reditus.
Contractionis obiectum.	Matrimonium vt est Sacramen-	Poenitentia vt est Sacramentum.
Contritio quanta esse debeat.	tum.	Poenitentia vt est virtus.
Contractionis tempus.	Matrimonij definitio.	Poenitentia effectus in peccatis le-
Contractionis effectus.	Matrimonij consensus.	thalibus delendis.
Contractionis natura & propria ratio.	Matrimonij consensus iureitando vel corporum commixtione	Poenitentia effectus in venialibus
D iuortium ob fornicationem alterutrius coniugum tempore Euangeli.	firmatus.	peccatis delendis.
E ucharistia Sacramentum.	Matrimonij consensus coactus &	Poenitentia vis ad reparandas vir-
Eucharistia materia.	lub conditione expressus.	tutes prius amissas.
Eucharistia is locus communis vbi de transubstantiatione agitur.	Matrimonialis consensus obie-	Poenitentia partes in genere.
16.	ctum,	Matrimonialis capaces qui sint.
Eucharistia is locus communis vbi de modo quo Christus est in Eucharistia dicitur.	Matrimonij bona.	Poenitentia solemnis.
Eucharistia secundum vbi de panis & vini accidentibus tractatur.	Matrimonij impedimenta in genere.	Polygamia.
Eucharistia forma.	Matrimonium impediens error.	R epudij libellus tempore legis
Eucharistia effectus.	Matrimonium impediens scrutus.	Mosaica.
Eucharistia sumptio.	Matrimonium impediens votum &	S acramenti in genere natura &
Eucharistie quomodo usus sit Christus.	ordo.	proprietatio.
Eucharistia minister.	Matrimonium impediens confan-	Sacramentorum necessitas.
Eucharistia ritus.	guinitas.	Sacramentorum effectus principa-
Excommunicationis vis atque definitio.	Matrimonium impediens affini-	lis, qui est gratia.
Excommunicare, & excommuni- cari quis potest.	tas.	Sacramentorum quorundam effec-
	Matrimonium impediens cognacio spiritalis.	tus secundarius, qui est chara-
	Matrimonium impediens cognacio civilis.	cter.
	Matrimonium impediens frigida	Sacramentorum causa seu auctor
	natura, maleficium, amentia in-	& minister.
	cestus, etrus immatura.	Sacramentorum numerus.

F I N I S.

SVMMAM B.Thomæ Aquinatis,cum Illustris D.Cardinalis Cajetani Commentarijs
 Additione pro supplemēto Tertiæ Partis, In librum Dionysii de Divinis Nominibus expla-
 natione Cajetani Opusculis, atque Augustini Hunnai Doctoris Theologi, duobus libellis
 De Axiomatibus sacramentorum, & de Doctrina Catholica, qui Catechismus inscribitur,
 agrauij Teolog. visam & approbatam, vti omnibus doctrinæ catholicæ studiosis longè vti-
 lissimam, impressione dignam censemus. Taurini Die 16. Septembris Anno à Nativitate
 Domini M. D. LXXX.